

Светлана Цеца Станковић

СРПСКА ПРИЧА

Светлана Цеца Станковић

Роман
Српска прича

Издавач:
Академска мисао, Београд

Рецензија:
Вељко Стамболија

Фотографија на корицама:
Приватна збирка
Светлане Цеце Станковић

Припрема и прелом:
Катарина Човић

Тираж:
120 примерака

Штампа и повез:
Планета Принт, Београд

ISBN 978-86-7466-804-7

Место и година издања:
Београд, 2024.

Лажѣ и злодела оспѣвају.
Можеће их скривају,
али неће неспѣвају.

САДРЖАЈ

Самоћа лажног осмеха	7
Улица које нема	11
Огњиште	15
Други човек	20
Срце од јабуке	25
Шљивовица	29
Тег	34
Гуја	39
Точак	44
Потпалубље	49
Анка	54
Рузмарин	58
Шајкача	63
Мађионичар	68
Гранцле	72
Шустикла	77
Маслињак	82
Невен	86
Бора	91
Рана	96
Плавоока	100

Ожиљак	105
Отров	111
Жаока	116
Илија	121
Кокарда	126
Народ	131
Писмо	136
Петокрака	141
Самоћа празне душе	145
Крв	149
Самоћа пустиг срца	155
Далеко од мора	160
Близанци	165
Вашар	170
Врата	175
Милост	180
Недељни ручак	184
Идеолошки расцијепи у роману „Српска прича” Светлане Станковић	189

САМОЋА ЛАЖНОГ ОСМЕХА

Кроз тамну и хладну ноћ труцкамо се сеоским блатњавим путем, сатима. Точак запне, на камен, у рупу, па заклимата стари комби. Топао чај ми се проспе по рукама, а промрзли прсти и не осећају врелину напитка. Сама, са својим мислима, далеко од дома. Ушушкана у дебели вунени џемпер који ме подсећа на породично огњиште. Туга ми у срцу, а суза издајица клизи низ мој образ.

Несвесно као и сваког дана тихо, да нико не чује певушим одјавну нумеру Радио Београда "...Милкина кућа на крају, око њене куће пси лају..." коју сам чула безброј пута преко радио апарата у сеоским кафанама, где смо повремено свраћали по намирнице, а мушкарци и на по коју чашицу ракије и разговора са локалним становништвом.

У позадини чујем свађу, жучну расправу својих колега, политика, паметовање, страх. Не могу и не желим да слушам испричане приче. Свакодневне расправе и ситна боцкања су ми већ преко главе, али ћутим, то сам одавно већ добро увежбала.

Заспала бих, дремак ме вара, склапа ми очи, капци тешки, тело преуморно, ал' срце живо и разиграно. Свануће се помаља иза облака и јутарња измаглица остаје за нама, док улазимо у малено, безимено и непознато сеоце, које се полако буди из ноћне тишине. Лавез паса и кукурикање првих петлова нас непрестано прати.

На старом, оронулом и пространом терену, где једва да се помаља по који цветак и полуосушена трава, коначно паркирамо наш комби ишаран налепницама и свакојаким бојама. Почиње дан баш исти као и онај од прошле недеље, прошлог месеца, године. Гужва, граја, галама, али свако од нас зна добро свој део посла. Распакивање.

Бора и још неколицина мушкараца развлаче шатор, уз бучан разговор и смех. Клупе на расклапање, климаве, подеране, изгрицкане зубом времена, са рупама где недостају заптивци и шрафови. Но навикли смо ми на то, радимо најбоље што можемо са оним што имамо.

Разнобојност шатре ми увек осмехне лице, знам сваки њен део, недостатак, пукотину и рупицу направљену жаром од цигарета. Неуморно очима пратим Бору, сваки његов корак, покрет, мимику. Кошуља му се прилепила уз тело, па све у мени убрзано бије, к'о бучни откуцаји зидног сата. Тргнем се брзо и померим поглед, а у мислима остајем ту, баш крај њега.

Очи ми тешке, санак ме хвата, а срце младо и жељно бије.

Полако и спретно плетем кике од своје сјајне, дуге, црне косе. Као да снаге више немам, али се не предајем. Ту сам и немам куд, играј и глуми. Мој, осмехом, обојени живот празан је и пусти.

А тако бих волела, о како бих волела да прошетам плажом, да видим море, да раширим руке и дохватим парче неба, да гледам у сјајно Сунце док сузе среће не крену да теку низ моје беле образе...о како бих волела...жарко..волела.

Очи ми тешке, санак ме хвата, а срце младо и жељно бије.

Из сањарења ме у стварност врати мегафон и громак глас нашег Илије "...само данас у вашем месту...Колорадо дреам...дођите...не пропустите шансу да видите невиђено...Колорадо дреам...само данас врхунски циркус у вашем месту..."

Напамет знам сваку реч и мука ми је више од таквог живота, беспомоћна, окружена људима, а сасвим сама. Сваки је дан сличан претходном, исти људи, исте бриге и страхови, а године пролазе...пролазе...узалудно и неповратно, бесмислено. Корак по корак у бескрај.

Оброк је већ одавно постављен, једемо с ногу, хлеб и мало путера, топло млеко и трвди кекс. Нисам гладна, скоро да никада нисам гладна, али чека нас напоран дан, па полако жваћем, по навици, гутам залогаје и гледам око себе.

Бора...Бора ме скоро и не примећује, једе, а мисли му лутају...знам...мајка и сестра га чекају, тамо негде далеко...шаље им новац сваке недеље. Гледам га, плаве очи, плава коса...остарео, а млад. Устрептим сва, али за њега сам само сена, небитна и неважна.

Тежак је живот нас забављача и циркузаната. Кад шатор остане празан, кад публика оде, тишина се увуче у наше животе, маске нам падну, осмех нестане и туга се здружи и склупча око нас. Тек онда постанемо сасвим свесни сопствене празнине која живи у нама и са нама, као наш једини верни пратилац. Тишина нам пружи руке, самоћа нас загрли чврсто, душа се оголи и препусти болу и пустим надањима.

Дан одмиче у послу, припремама за вечерњу представу, продаји карата и лажним осмесима. А шатор весео, разнобојан, накићен шареним балонима и заставицама. Музика са мегафона се шири на све стране и већ полако пристижу први гледаоци. Жагор, дечија граја, звиждуци и неумесне пошалице. Људи за трен испунише сва седишта. Сви нестрпљиви, бучни у ишчекивању представе која је ето пуком срећом свратила и у њихов крај.

Скривена иза тамне завесе, чекам свој ред и чекам и чекам. Илија спектакуларно најављује сваку тачку. Све просечно, празно, умотано у сјајни, шушкави папир и лажни сјај наше мале трупе. Кловнови скакућу насмејани, уплакани, свирају својим гуменим носевима, док им дечица узбуђено довикују и пружају им руке. Гутач ватре фасцинира масу као и увек, добија громки аплауз, а гутач оштрих мачева изазива запрепашћење и недоумицу код публике.

Ред је на мене. Излазим са корпом црвених јабука. Црни халтери и провокативна хаљина измамише много звиждука. Навикнута на то и не обраћам пажњу. Бора за мном, плишани плашт на њему, лук и стрела у рукама. Приђе ми и спусти нежан пољубац на мој румени од шминке образ, та малена блискост и душа моја заигра сва. Прислоњена леђима уз импровизовани зид, Бора намести моје кикице и румену јабуку стави на врх моје главе. Корак по корак, уз драматичну музику удаљи се десетак метара од мене. Публика се умири... тишина... тајац. Вежбамо већ годинама, хиљаду пута смо ово успешно извели, али као и увек моје срце удара јаче, неки чудан страх овлада, али као хипнотисана, мирно стојим са најлепшим осмехом. Бора разапе лук и стрела полете кроз ваздух. Оштар врх се забоду у јабуку. Шатором одјекнуше крици одушевљења и громогласни аплауз. Клањамо се и нестајемо иза завесе.

Песма са старог грамофона означава крај.

Гледам у људе, у полупоспану децу како одлазе, причајући о циркусу и необичним људима које више никада неће видети, али ће их памтити целог живота. За њих незаборавно вече, за нас дан, ноћ, представа као и свака друга.

У топлој јакни и рукавицама скупљамо празне флаше, пикавце, расуте пуцке, полупоједене свилене бомбоне и изгрицкане ушећерене јабуке. Свако ме место подсећа на оно претходно, јер су, заправо, људи свугде исти.

Момци су већ увелико склопили шатор и сви улазимо у наш малени комби. Свако на свом месту, уморни за разговор, у тишини крећемо

друмом даље. Док лагано кувамо воду за чај слушамо најновије вести о снажном нападу немачке армије и наговештаје о почетку рата, које нам верно и упечатљиво препричава наш Илија.

Беда, мука и смрт су ту надомак нашег прага. Немачке трупе се приближавају, а ми још увек играмо наше циркуске тачке, не знајући шта нас све чека, несвесни страшне будућности која је ту пред нашим вратима, куца, а ми слепи, не видимо да сутра никада више неће бити исто.

Гледам у Бору, чело му наборано, уморан, сам са својим бригама.

Тако бих радо села крај њега, такнула његову руку, да ме погледа очима мушкарца, да види заљубљену жену, али он, он ме и не примећује.

По навици узима шољу чаја и сендвич, гледајући негде далеко кроз мене, тек упути ми безличан осмех, баш као непознатом пролазнику.

Очи ми тешке, санак ме хвата, а срце младо и жељно бије.